

„Léčba kmenovými buňkami? Okrádání pacientů,“ říká český vědec

EVA BOBŮRKOVÁ

Imunolog Václav Hořejší s obavami sleduje, jak některé kliniky nabízejí „zázračnou léčbu“ pomocí kmenových buněk. „V současnosti neexistují žádné pozitivní výsledky seriózních klinických studií, které by opravňovaly k nabízení takových léčebných metod. Je to šarlatánství nejhoršího druhu, nemorální okrádání důvěřivých a zoufalých pacientů a jejich rodin. A ještě horší je, že se na takových neetických praktikách podílejí lékaři, kterým lidé bezmezně věří,“ říká profesor Hořejší, ředitel Ústavu molekulární genetiky AV ČR.

Jaká jsou největší rizika této léčby, ať už pomocí kmenových buněk z pacientovy kostní dřeně, darované pupeční-

kové krve či plodu? Kostní dřeň už se přece léta úspěšně transplantuje u pacientů s leukemií...

Transplantace krvetvorných kmenových buněk z kostní dřeně pacienta nebo z geneticky pokud možno co nejbližšího dárce se skutečně úspěšně používá k léčbě některých druhů leukemií, lymfomů a u poruch krvetvorby. Velmi dobrým zdrojem těchto buněk je i pupečnicková krev novorozenců. Transplantace kostní dřeně je však dnes jedinou klinicky ověřenou léčebnou metodou založenou na kmenových buňkách. Některé experimentální výsledky na zvířecích modelech ukazují, že z dřeňových kmenových buněk mohou vznikat kromě krevních i některé jiné typy buněk. Neexistují ale žádné solidní výsledky, které by

Václav Hořejší
imunolog

opravňovaly například k „léčbě“ pacientů s přerušenu míchou podáváním vlastních dřeňových kmenových buněk.

V Číně či Dominikánské republice tuto léčbu podstoupily tisíce pacientů. Nepřináší kýžený efekt, ale žádný pacient nezemřel. Jde tedy spíš o tahání peněz z pacientů než o ohrožení jejich života?

Přesně tak. Jde o hanebné okrádání důvěřivých zoufalců.

I u nás však už tuto léčbu podstoupili pacienti po úrazu míchy

a po infarktu myokardu. I tady šlo podle vás o hazard?

Pokud jde o schválenou, řádně oponovanou klinickou studii, tak je vše v pořádku. Samozřejmostí při takové solidní výzkumné studii je, že se u pacientů nevzbuzují žádné falešné naděje a nedělá se kolem mediální humbuk. V současné fázi jde o první krůčky, o ověření toho, zda tato metoda nenes s sebou nějaká nebezpečí, například vzniku nádorů z nepřírozně stimulovaných kmenových buněk, o zjišťování, zda by se v místě poranění, například poškozeného srdečního svalu, nemohly u pacientů tvořit ojedinělé nové svalové buňky (jak je tomu v experimentech na hlodavcích). Pokud vím, pokusy s pacienty po infarktu jsou v Česku konány v rámci solidních schválených studií a neprováze-

jí je nepřiměřené mediální úkazy. V případě neurologických pacientů (úrazy míchy, poškození mozku) však byly některé pokusy konány méně solidním způsobem a byly podrobeny značné odborné kritice. Ale co mi vadí nejvíce, je to, že se o těchto naprosto předčasných pokusech mluví téměř jako o ověřeném „zázračném“ způsobu léčby. Vědecká komunita ve světě se totiž shoduje na tom, že za současného stavu vědomostí nikdo není schopen vyléčit lidi s poškozenou míchou a slibovat něco v tomto ohledu je naprosto iluzorní.

Zoufalý člověk vyzkouší všechno. Kdo a jak by měl bránit pacienty před nedostatečně ověřenými a neozkoušenými postupy?

V civilizovaných státech existují jasné předpisy o tom, za jakých

okolností a s jakými pravidly lze provádět klinické pokusy. U nás má nad touto oblastí kontrolu Státní ústav pro kontrolu léčiv. Právě minulý týden přišlo od tohoto úřadu na všechny výzkumné ústavy důrazné upozornění, že jakékoli klinické pokusy musí mít patřičné schválení a že porušení pravidel bude tvrdě postihováno.

Nejde totiž jen o to, zda nějaký neúčinný experimentální postup pacientovi ublíží, ale také o etickou stránku věci. A už vůbec nechci ani pomyslet na nějaké více či méně zjištěné motivy (kam spadají nejen peníze vybrané od chudáků pacientů, ale i nezasloužená sláva, která nakonec s sebou může nepřímo přinášet i ten hmotný prospěch...). Myslím, že je velice důležité, aby různé nepravosti netrpěla sama vědecká a lékařská obec.

MFD 15.12.